

GEVIS-fondens Salénare berättar

En ung telegrafists äventyr på kylfartyg

Birger Simonsson

I juni 1962 anställdes jag som radiotelegrafist i Salénrederierna med placering på rederiets kylfartyg. Mitt första fartyg blev M/S Atlantide med påmönstring i Rotterdam. Jag tjänstgjorde dubbelt med den avmönstrande telegrafisten till Hamburg.

M/S Atlantide

De första tre resorna bestod av att hämta full last av bananstockar (220 000) i Centralamerika för lossning i Rotterdam och Bremerhaven.

Den fjärde resan blev att lasta potatis och barnmat samt rysk champagne i Leningrad i september för lossning i Havanna, Cuba. Ordinarie befälhavare *Ferdinand Henning* hade mönstrat av innan Leningrad för semester, och som avlösare kom *Victor von Schewen*.

Spänt läge på Cuba

På väg ut genom Stora Bält var SÄPO ombord för att kolla att fartygets last stämde med lasthandlingarna. Sovjet var på väg att bygga upp robotbaser i Havanna och det var ett mycket spänt läge mellan USA och Sovjet. Vi fick rapporter med jämna mellanrum om hur situationen förvärrades.

Några dagar innan ankomst Havanna möttes vi av den amerikanska flottan med hangarfartyg och jagare som var ute för att stoppa de sovjetiska fartygen med robotramper och robotar.

Vårt fartyg M/S Atlantide stävade på i 20 knop utan att bli stoppade av USA. Jag såg för några år sedan ett faktagrogram på TV om Cubakrisen och kunde då även se vårt fartyg fotograferat från luften rätt så nära de amerikanska fartygen.

Vid ankomst Havanna sattes sigill på min radiostation (sändaren). Mottagaren kunde jag dock använda och lyssnade på nyheter från amerikanska radiostationer i Florida. Jag var 20 år och uppfattade nog inte riktigt hur allvarlig situationen var. Vi kunde se hamnen där några sovjetiska fartyg redan låg och lossade utrustningen.

Vår besättning fick dock gå i land och vi kunde ta del av vad Havanna kunde bjuda på, 3 år efter deras revolution och Castros tillträde. Jag kommer ihåg att det blev besök bland annat på Ernest Hemingways favoritbar Florida och ett flott Casino. Efter 10 dagar i hamn hade fartygets last lossats och vi kunde lämna Havanna. Första hamn blev Kingston på Jamaica där vi skulle bunkra brännolja. Av de brev jag fick från hem ifrån förstod jag hur nära världen var ett krig mellan USA och Sovjet. Det var tur att herrarna John F. Kennedy och Nikita Chrusjtjov kunde enas. Kennedy lovade att dra tillbaka sina raketer från Turkiet efter 6 månader. Det räckte för att Chrusjtjov skulle meddela Duman att läget är lugnt.

GEVIS-fondens Salénare berättar

13 månader ombord

Jag tjänstgjorde 13 månader ombord i M/S Atlantide innan jag fick min första semester.

När jag var hemma hos mina föräldrar och yngre syskon i Torsby i september 1963 ringde kapten Nilsson, sjöpersonalchef från rederiet i Stockholm och undrade om jag kunde ta en taxi till Oslo inom några timmar och flyga via New York och Miami till Guayaquil i Ecuador och mönstra på T/S Ballade, ett annat kylfartyg i rederiet. Orsaken var att en kvinnlig telegrafist var sjuk och måste sjukavmönstra.

Express till Guayaquil

Efter ett snabbt besök hos en frisör bar det i väg till Oslo och ett PAN AM plan med destination New York. Planet hade fått vänta på mig ett tag då taxin körde fel inne i Oslo. Jag kände mig som i VIP när jag klev in i kabinen. Väl framme i Guayaquil efter en lång flygresa möttes jag av agenten som meddelade att fartyget hade avgått och telegrafisten skulle lösas av i Japan där fartyget skulle in på varv. Agenten körde mig till ett hotell där jag skulle vänta på nya order. Efter ett par dagar fick jag besked att jag skulle mönstra på systerfartyget M/S Cayman som extra telegrafist och följa med fartyget över Stilla havet till Japan (20 dygns resa) och där lösa av telegrafisten på T/S Ballade. En behaglig resa utan speciellt mycket att göra ombord för mig.

Befälhavaren uppskattade min närvaro extra mycket under helgerna eftersom en stor del av besättningen (som inte gick vakt) festade lite väl mycket och jag själv knappast smakade någon alkohol på den tiden.

M/S Cayman

M/S Ballade

Väl framme i Japan fick jag mönstra på T/S Ballade som redan hade anlänt till varvet för dockning och reparationer. Vid bunkring av fartyget hade ett misstag skett genom att en "manlucka" inte hade blivit stängd och maskinrummet vattenfylldes till stor del.

Varvsbesöket var planerat till en dryg vecka men det blev i stället ca 2 månader om jag minns rätt.

Efter ett par veckor på varvet kom rederiets representant i Japan, *Rolf Bergquist* ombord och ville tala med mig. Ett charterfartyg i Salén, M/S Yugala med dansk flagg behövde omgående en telegrafist då deras hade sjuk avmönstrat. Fartyget skulle avgå midnatt samma kväll till Guayaquil via Los Angeles för bunkring. Ja, det var bara att packa väskan och ta en taxi till Tokyo där fartyget låg. Jag kom ombord strax innan midnatt och fartyget kunde avgå.

GEVIS-fondens Salénare berättar

Resan över till Los Angeles tog 14 dagar och jag fick lära mig lite danska på kuppen. Blev hämtad av agenten mitt i natten och körd till hotell. Jag var bokad för att flyga tillbaka till Japan 2 dagar senare. När jag vaknade till fram på förmiddagen den 23 november och gick ned till matsalen för att äta en sen frukost stod all personal och stirrade på TVn. Jag frågade vad som hade hänt? John F Kennedy var skjuten i Dallas! Alla var i chock och det blev jag också.

16 månader ombord utan semester

Återvände till T/S Ballade i Japan väl innan avgång. Min tjänstgöring ombord varade 16 månader utan någon semester. Befälhavare ombord var *Stig Lindell* som hann vara hemma två gånger på semester under min tid ombord!

Ankor och grisar i lasten

Under tiden i Ballade och senare även M/S Argonaut hann jag besöka Kina före, under och efter kulturrevolutionen åren 1964–1966. Lasten från Kina till Europa, Östtyskland och Polen, var nästa alltid halva djupfrysta grisar och frysta ankor. Resan till Europa tog 1 månad via Suezkanalen. Besättningen fick lov av lastägaren att grilla en halv gris under resan. Detta gjordes ute i Indiska Oceanen på däck i god tid innan Suezkanalen.

Det finns mycket mera att berätta om besöken i Maos Kina men det får bli en annan gång.

Birger är sedan 1991 GEVIS-fondens ordförande!

BERÄTTELSE av Birger Simonsson inför GEVIS-Fondens 35 års jubileum 2024 .

